

Sygn. akt: VII C 122/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 stycznia 2012 r.

Sąd Rejonowy VII Wydział Cywilny w L.

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Renata Mierzwicka
Protokolant:	sekr. sądowy Beata Żołnierewicz

po rozpoznaniu w dniu 13 stycznia 2012 r.

na rozprawie

sprawy z powództwa K. S.

przeciwko M. W.

o zapłatę

oddala powództwo.

Sygn. akt VII C 122/11

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 04 marca 2011 roku a skierowanym przeciwko M. W. powód K. S. wniósł o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kwoty 58.000 złotych oraz pozbawienie pozwanej prawa do lokalu mieszkalnego(...)położonego w L. przy ulicy (...). W uzasadnieniu żądania powód wskazał, że w dniu 08 kwietnia 2004 roku dokonał darowizny w/w lokalu mieszkalnego na rzecz swojej córki będącej pozwaną w sprawie. Od tego czasu pozwana nie interesuje się w/w lokalem, nie ponosi żadnych kosztów związanych z jego utrzymaniem.

W odpowiedzi na pozew pozwana M. W. wniosła o oddalenie powództwa. Argumentując przyjęte w sprawie stanowisko pozwana potwierdziła, że nie ponosi kosztów utrzymania spornego lokalu mieszkalnego z uwagi na to, że w/w mieszkanie zajmuje powód który to w dacie dokonania darowizny zobowiązał się do uiszczania opłat związanych z jego utrzymaniem. Pozwana wskazała nadto, że wedle jej wiedzy powód bez konsultowania z nią wynajmował sporny lokal pobierając od najemców odpowiednie opłaty. M. W. wskazała, że nie stać jej by finansowo partycypować w kosztach utrzymania w/w lokalu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 22 stycznia 2011 roku K. S. kupił lokal mieszkalny nr (...) położony w L. przy ulicy (...).

W dniu 08 kwietnia 2004 roku w L. K. S. darował swojej córce M. W. w/w lokal, a pozwana w/w darowiznę przyjęła. Jednocześnie w/w dacie obdarowana ustanowiła na życzenie darczyńcy K. S. na jego rzecz dożywotnią i nieodpłatną służebność osobistą mieszkania polegającą na prawie korzystania z jednego pokoju od strony południowo- zachodniej, wspólnej kuchni i łazienki w lokalu mieszkalnym stanowiącym przedmiot darowizny.

Dodatkowo w dacie zawarcia w/w umowy darowizny pozwana M. W. zobowiązała się do opieki nad pozwanym w razie jego choroby.

Dowód:

- umowa sprzedaży z dnia 22 stycznia 2001 roku-k.3-4
- umowa darowizny z dnia 08 kwietnia 2004 roku-k.5-6
- oświadczenie pozwanej z dnia 08 kwietnia 2004 roku-k.89,
- list pozwanej do powoda z dnia 08 września 2010 roku-k.90-91
- przesłuchanie powoda K. S.-k. 451

W spornym lokalu od 2011 roku mieszka wyłącznie powód, gdyż pozwana wraz ze swoją rodziną mieszka poza granicami kraju- w S. Z. A. P.

Pozwana nie ponosi kosztów związanych z utrzymaniem jej mieszkania a stanowiącego przedmiot darowizny. Koszty te ponosi powód. Na ich wysokość składa się m.in. opłata za zarząd nieruchomością wspólną, zaliczka za centralne ogrzewanie, zaliczka na tzw. fundusz remontowy, łącznie około 300 złotych miesięcznie.

Dowód:

- kserokopie dowodów wpłaty-k.7-88, k.92,
- przesłuchanie powoda K. S.-k.451

Przed tutejszym Sądem I Wydziałem Cywilnym pod sygn. akt I C 766/05 toczyło się postępowanie w sprawie z powództwa K. S. przeciwko M. W. o cofnięcie w/w darowizny. Wyrokiem z dnia 26 stycznia 2007 roku Sąd procedujący w sprawie oddalił powództwo, a kosztami postępowania, od obowiązku którego powód był zwolniony obciążył Skarb Państwa. Niniejszy wyrok uprawomocnił się w dniu 13 grudnia 2007 roku.

Dowód:

- akta sprawy o sygn. I C 766/05

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jako niezasadne podlega oddaleniu.

W sprawie bezspornym pozostawało, że na mocy umowy darowizny z dnia 08 kwietnia 2004 roku właścicielem lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w L. przy ulicy (...) jest pozwana, a córka powoda M. W.. Strony pozostawały zgodne także co do, że pozwana nie ponosi opłat związanych z utrzymaniem w/w lokalu, a opłaty te ponosi powód. Istota sporu sprowadzała się w zasadzie do podstaw zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 58.000 złotych oraz podstaw pozbawienia pozwanej prawa do darowanego lokalu. W ocenie powoda pozwana winna mu zwrócić kwotę 58.000 złotych tytułem bezpodstawnego wzbogacenia w związku z zawarciem przez strony umowy darowizny, w ocenie zaś pozwanej w/w żądanie jest bezpodstawne albowiem na mocy umowy darowizny z dnia 08 kwietnia 2004 roku to ona jest właścicielem w/w lokalu, a nadto z uwagi na ustanowienie na rzecz powoda, a jej ojca służebności osobistej w

postaci prawa korzystania przez powoda z jednego z pokoi w spornym lokalu mieszkalnym oraz z uwagi na faktyczne korzystanie przez powoda z całego w/w mieszkania, to powód winien ponosić koszty związane z jego eksploatacją, w tym koszty zarządu nieruchomością wspólną, zaliczkę na koszty centralnego ogrzewania oraz zaliczkę na fundusz remontowy.

Z uwagi na powyższe w szczególności ze względu na wskazanie przez powoda, iż żądana przez niego kwota 58.000 złotych winna mu jest od pozwanej tytułem bezpodstawnego wzbogacenia zasadne staje się przytoczenie art. 405 k.c. W jego świetle kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Jak wskazuje się w literaturze przedmiotu bezpodstawne wzbogacenie jest szczególnym zdarzeniem prawnym, w wyniku którego bez podstawy prawnej powstaje nowa sytuacja, polegająca na wzroście majątku po stronie podmiotu wzbogaconego, kosztem jednoczesnego pogorszenia sytuacji majątkowej osoby zubożonej. Zarówno zubożenie, jak i wzbogacenie wywołane są tą samą przyczyną. Jedną z przesłanek bezpodstawnego wzbogacenia jest "bezpodstawność", czyli brak dostatecznej *causae*, jako najszerszej rozumianej podstawy prawnej lub społecznej wzbogacenia. Bezpodstawność prawna oznacza sytuację, w której wzbogacenie nie stanowi prawidłowego następstwa elementu uregulowanego w ramach istniejącego "pierwotnie" stosunku prawnego. Bezpodstawność w rozumieniu braku podstawy o społecznym charakterze związana jest natomiast z brakiem sytuacji lub stosunku społecznego, zwłaszcza rodzinnego (np. sytuacja osoby faktycznie wychowywanej, ale nie adoptowanej), który stanowi dostateczną podstawę, uzasadnienie danego wzbogacenia. Wzbogacenie jest bezzasadne nawet wtedy, kiedy nastąpiło w związku z określonym stosunkiem prawnym czy zdarzeniem prawnym, ale nie stanowi jego prawidłowego, poprawnego następstwa. Samo istnienie określonego stosunku prawnego lub zdarzenia prawnego, a także orzeczenia sądu albo decyzji administracyjnej może nie stanowić wystarczającej podstawy wzbogacenia, jeżeli wystąpi nieprawidłowość kauzalna dokonanego wzbogacenia.

Przenosząc powyższe na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, że brak podstaw do przyjęcia by po stronie pozwanej zachodziła przesłanka bezpodstawnego wzbogacenia w postaci owej bezpodstawności ujmowanej jako sytuację, w której wzbogacenie nie stanowi prawidłowego następstwa elementu uregulowanego w ramach istniejącego "pierwotnie" stosunku prawnego.

Pozwana w następstwie darowizny z dnia 08 kwietnia 2004 roku nabyła pod tytułem darym(nieodpłatnie) nabyła od powoda lokal mieszkalnym nr (...) położony w L. przy ulicy (...). Powód nie złożył wobec pozwanej oświadczenia w przedmiocie odwołania darowizny, przez co przyjąć należy, iż strony dalej łączy umowa darowizny, w następstwie której doszło do wzbogacenia pozwanej, a ów wzbogacenie ma swoją podstawę w w/w umowie stron.

Z daleko posuniętej ostrożności procesowej nawet gdyby przyjąć, że powód złożył pozwanej oświadczenie w przedmiocie odwołania darowizny brak podstaw do przyjęcia, by zachodziły okoliczności inklinujące skuteczność takiego oświadczenia, t.j. by pozwana dopuściła się rażącej niewdzięczności wobec powoda. Jak to wynika z art. 898§1 k.c. uprawnienie do odwołania darowizny jest uzależnione od dopuszczenia się rażącej niewdzięczności obdarowanego wobec darczyńcy. O tym, czy zachodzi sytuacja określana takim mianem, zawsze decydują okoliczności konkretnej sprawy. Pod pojęcie rażącej niewdzięczności podpada tylko takie zachowanie obdarowanego, polegające na działaniu lub zaniechaniu (nieczynieniu) skierowanym bezpośrednio lub nawet pośrednio przeciwko darczyńcy, które, oceniając rzecz rozsądnie, musi być uznane za wysoce niewłaściwe i krzywdzące darczyńcę. Wchodzi tutaj w grę przede wszystkim popełnienie przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub czci albo przeciwko majątkowi darczyńcy oraz o naruszenie przez obdarowanego spoczywających na nim obowiązków wynikających ze stosunków osobistych, w tym również rodzinnych, łączących go z darczyńcą, oraz obowiązku wdzięczności (wyrok SN z 7 maja 2003 r., IV CKN 115/01, LEX nr 137593). Rażącą niewdzięczność musi cechować znaczne nasilenie złej woli skierowanej na wyrządzenie darczyńcy krzywdy szkody majątkowej. Czynami o rażącej niewdzięczności są: odmówienie pomocy w chorobie, odmowa pomocy osobom starszym, rozpowszechnianie uwłaczających informacji o darczyńcy, pobicia czy ciężkie znieważenia (B. Burian, Odwołanie darowizny jako sankcja rażącej niewdzięczności. Prace cywilistyczne, Acta UW, Prace Cywilistyczne, pod red. E. Gniewka (tom poświęcony pamięci Profesor Janiny Dąbrowy), Wrocław 1994, s. 13). Zachowanie, o którym wyżej mowa, może być uznane za wyczerpujące znamiona rażącej niewdzięczności, jeżeli będzie świadomym, rozmyślnym naruszeniem podstawowych obowiązków (wyrok SN

z 22 marca 2001 r., V CKN 1599/00, Prok. i Pr. 2002, nr 5, s. 40). O rażącej niewdzięczności z reguły nie może być natomiast mowy, gdy obdarowany dopuszcza się wobec darczyńcy działań godzących w jego dobra, ale czyni to nieumyślnie (wyrok SN z 5 października 2000 r., II CKN 280/00, LEX nr 52563). W konsekwencji nie można zarzucić rażącej niewdzięczności małoletniemu poniżej 13. roku życia, a ocena zachowań osób, które przekroczyły wspomnianą granicę wieku wobec darczyńcy, będzie uzależniona od każdorazowo dokonywanych ocen, na ile osoby takie działały z dostatecznym rozeznaniem. Rażąca niewdzięczność, o której w przepisie mowa, a uzasadniająca odwołanie darowizny, musi wystąpić po zawarciu umowy. Nie stanowi podstawy odwołania darowizny w oparciu o komentowany przepis zachowanie noszące znamiona rażącej niewdzięczności, które wystąpiło przed zawarciem umowy, nawet gdyby darczyńca powziął wiedzę o tej okoliczności po zawarciu umowy. W takiej sytuacji możliwość wzruszenia umowy darowizny może być jedynie rozpatrywana na podstawie przepisów o wadach oświadczenia woli.

Pozwana utrzymuje kontakt listowny z powodem, a w czasie jej pobytu w kraju spotyka się z pozwanym. Trudno zatem o przyjęcie, by fakt nieuiszczania opłat za jej mieszkanie będące wszakże przedmiotem darowizny powoda, lecz eksploatowanego przez K. S. można by kwalifikować jako przejaw niewdzięczności i to rażącej.

Tym samym przyjęć należy, iż żądanie pozwu a zawarte w pkt 1 w zakresie żądania zasądzenia od pozwanej na rzecz powoda kwoty 58.00 złotych jako niezasadne- niezajdujące oparcia w art. 405 k.c. należało oddalić.

Podobnie należy odnieść się do żądania pozbawienia pozwanej praw do w/w lokalu. Pozwana na mocy skutecznej umowy darowizny z dnia 08 kwietnia 2004 roku nabyła od powoda własność w/w lokalu mieszkalnego, a zatem praw podstaw do żądania pozbawienia jej tego prawa. Ewentualne powództwo windykacyjne wywodzone z art. 222 § 1 k.c. może być skierowane przez właściciela wobec osoby, która włada faktycznie jego rzeczą, ażeby rzecz została mu wydana, chyba że osobie tej przysługuje skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą. Już choćby z literalnego brzmienia w/w przepisu wynika, iż statuowane w tym przepisie tzw. roszczenie wydobywcze nieposiadającego właściciela przeciwko posiadającemu niewłaścicielowi unicestwia skuteczne wobec właściciela prawo władania rzeczą (art. 222 § 1in fine k.c.). Jednym więc ze sposobów obrony pozwanego w procesie windykacyjnym jest podniesienie takiego zarzutu hamującego. Nie wyłącza on roszczenia windykacyjnego na stałe, a wstrzymuje jego realizację na czas przysługiwania pozwanemu, skutecznego wobec właściciela, uprawnienia do władania rzeczą, wynikającego z prawa rzeczowego, np. użytkowania (art. 252 k.c.), ze stosunku zobowiązaniowego, np. umowy dzierżawy (art. 693 k.c.), najmu (art. 659 k.c.), z przysługującego pozwanemu prawa zatrzymania (art. 461 k.c.). Zaznaczyć należy, że o ile użytkowanie jako prawo rzeczowe jest zawsze skuteczne wobec każdego, w tym też właściciela, o tyle wymienione wyżej prawa obligacyjne są skuteczne tylko wtedy, gdy to właściciel rzecz wynajął, wdzierżawił lub wstąpił w stosunek obligacyjny (w szczególności na podstawie art. 678 k.c.). Innymi sposobami obrony pozwanego mogą być: zaprzeczenie prawa własności powoda; twierdzenie, że rzecz nie znajduje się we władaniu pozwanego; podniesienie w przypadku roszczenia dotyczącego rzeczy ruchomej zarzutu przedawnienia (zob. uwagi do art. 223 k.c.), wskazanie, że właściciel żądając wydania rzeczy nadużywa w okolicznościach sprawy przysługującego mu prawa podmiotowego (art. 5 k.c.).

Powyższe nie może mieć jednak zastosowania skoro pozwana jest właścicielem spornego lokalu.

Z uwagi na powyższe także żądanie z pkt 2 petitum pozwu nie zasługuje na uwzględnienie.

Biorąc pod uwagę powyższe wywody Sąd oddalił powództwo jak orzeczono w sentencji wyroku.